

Het proces van begrijpend lezen

1 september 1992

Auteur: Constant Gobien

Volume: 22

Nummer: 1

Pagina's: 3-19

Documenten

- [vonk_jrg22_002.pdf](#)

het proces van begrijpend lezen constant gobien kunnen lezen is in onze samenleving erg belangrijk niet kunnen lezen en schrijven is een groot probleem omdat het een ernstige belemmering vormt voor het sociaal functioneren en omdat het gezien wordt als een persoonlijk falen de omgeving en het onderwijs leveren ondanks alle inspanningen nog een aantal analfabeten op dat is een analfabeet een eerste de schrijver die zijn boodschap op papier omschrijving zou kunnen luiden zet lezen is dan in het communicatieprobleem iemand die de techniek van het proces ook proberen de bedoeling van de lezen en schrijven niet beheerst schrijver te achterhalen een analfabeet wordt ook omschreven als iemand die de techniek van het lezen en schrijven wel beheerst maar wat is begrijpend lezen die niet verbindt met de functies ervan lezen wordt dan niet in verband gebracht met het vernemen van de ideeën ervaringen begrijpend lezen is een pleonasme lezen is geen en gevoelens van anderen op het altijd begrijpen van dellen 1986 in het gebied van het schrijven kun je je ervaringen onderwijs wordt de term begrijpend lezen geen en relaties met je omringende wereld gebruikt om een bepaalde leesvorm en om niet op papier zetten en niet concretiseren een ontwikkelingsstadium in het lees ofwel voor jezelf ofwel voor anderen onderwijs aan te duiden maar er worden enerzijds lessen in begrijpend lezen gegeven lezen is in de eerste plaats kunnen decouperen en anderzijds wordt er van jan gezegd dat er kunnen omzetten van geschreven of dat hij al tot begrijpend lezen in staat is ook gedrukte woorden in gesproken taal daar al zit hij nog maar in de eerste klas naast wordt die omzetting pas functioneel indien er een betekenis aan die woorden begrijpend lezen is een interactief proces wordt gekoppeld echt lezen is dan ook aarnoutse bol zo heeft de voorkennis steeds begrijpend lezen om tot dit echte van een kind invloed op het begrijpen van lezen te komen dienen de leerlingen het de tekst het omgekeerde is ook waar de stadium van het spellend lezen voorbij te schrijven doet een beroep op de kennis van zijn het kind op deze wijze beïnvloeden alle lezen is een middel om tot communicatie componenten elkaar en komt de lezer tot te komen naast de lezer is er ook steeds een resultaat sept okt 1992 nummer 1 22e jaargang nit proces van het begrijpend lezen iii beginsituatie proces van het interactie begrijpen van een kenmerken van de leestekst tekst kenmerken van het kind zijn l het letterlijk begrijpen van de voorkennis zijn niveau van tech tekst zijn nisch lezen zijnmotivatie zijn inferenties

maken referenties maken kenmerken van de leesop woordbetekenis drachten centrale thema fantasie of werkelijkheid doel van de schrijver figuurlijk taalgebruik stijl en retorica stellingname i iv resultaat een slechte leesopdracht een ongeschikte schema het dorp heeft de eigenschappen leestekst of een niet gemotiveerde leerling van straten huizen gebouwen menselijke bepalen grotendeels het proces van het activiteiten aantal mensen het schema begrijpen van een tekst als een lezer een het dorp is dan weer verbonden met dat aantal woorden niet kent raakt hij gedemo van de stad externe context en de straat tived en begrijpt hij de tekst niet deze modellen zijn actieve kenniseenheden die gegevens onderzoeken en wanneer de in de hedendaagse leerpsychologie gaat lezer het gegeven belangrijk genoeg vindt men ervan uit dat een lezer luisteraar bij wordt het in het schema geïntegreerd het ontvangen van de boodschap in zijn geheugen een passend schema script hoe kan een leerkracht nu de schema s van frame model opdiept waarbij de onbekende leerlingen activeren deze didactiek de plaatsen worden ingevuld een lees wordt mapping anderson 1984 mcneill schema dient geïnterpreteerd te worden als 1984 genoemd en wordt samen met de een raamwerk waarin de binnenkomende leerlingen uitgevoerd voor ze de eigenlijke informatie kan worden ondergebracht het stilleestaak aanvatten samengevat gaat wi 22e jaargang nummer 1 sept okt 1992 het als volgt in zijn werk 3 wat willen de kinderen zelf van het the 1 activeren van de kennis van de leerlin ma weten noteer de vragen op het gen bord vraag de kinderen waaraan ze denken 4 laat de kinderen de tekst lezen bij het woord b v het thema van 5 bekijk na het lezen samen met de leer de leestekst de titel van de leesles lingen de categorieen nog eens en doe laat de kinderen vrij associëren hetzelfde met de gestelde vragen zo schrijf dit alles op het bord wordt nieuwe kennis aan het reeds 2 categoriseer de gegevens gezamenlijk bestaande schema toegevoegd met de kinderen voorbeeld van een map na het categoriseren van de gegevens redenen om te sporten soorten sporten beroemd worden voetbal geld verdienen wielrennen gezond blijven zwemmen slanke lijn houden tennis medailles halen turnen sporten eigenschappen van mensen die sportgen gevoelens sportmensen sterk eddy merck blij atletisch jan ceulemans teleurgesteld moed sabine appelmaas trots doorzicht magic johnson nerveus een map wordt dan een in categorieen componenten van het begrij gestructureerde organisatie van concepten of deelschema s het op deze wijze opbouw pend leesproces wen van schema s is om een aantal rede nen erg interessant de leerlingen leren hoe letterlijk begrijpen ze informatie kunnen ordenen proces ze van de tekst ieren hun begrippen verfijnen en de informa tie die op deze wijze is geordend wordt ook beter onthouden natuurlijk kan deze de tekst de knorkel en de wast voldoet in werkvorm ook worden toegepast in andere geen enkel geval aan het criterium dat lezen lessen o a in de lessen aardrijkskunde en gebaseerd is op communicatie tussen men geschiedenis sen deze tekst heeft geen enkele beteke sept okt 1992 nummer 1 22e jaargang mn xii1111111111 1111111111111111111111111111111111 0 tnt nis het is onzin toch kunnen de gestelde inferenties maken vragen worden beantwoord we hebben vastgesteld dat kinderen aanvankelijk hou zijn chauffeur hielp de voorovergebogen en den van onzinteksten en de daarbij horende sjiem geklede oude heer in de cadillac stap lesvragen na een tijdje zien ze deze pen opdrachten

echter als een vervelende klus meer dan waarschijnlijk omdat ze de com op basis van de voorkennis maakt de lezer municatie missen en ook omdat het myste de veronderstelling dat deze heer rijk is rieuze hen dan niet meer aanspreekt omdat hij sjiek gekleed is een chauffeur deze nonsensteksten kunnen gebruikt wor heeft en met een cadillac mee mag rijden den in de leesbegeleiding indien de leerlin dit spontaan toevoegen van informatie gen teveel beroep doen op hun voor en wordt het maken van inferenties genoemd achtergrondkennis het gaat hier om de bol 1982 het betekent dat de informatie zogenaamde radende of voorspellende wordt afgeleid van de impliciete relaties in begrijpende lezers de tekst sommigen stellen dat de lezer niet werkt de knorkel qv de wast met zinnen maar met proposities gege een wast froekte zijn flakke bars ven de volgende zin de zoon van leo een knorkel strabbeide zesark in de bars van karel is een knappe kerel deze zin kan de de wast volgende proposities oproepen bank mijn broke bars tonk de wast best 1 leo is een vader mijn bars is een kwerk 2 karel is de zoon prink meilaan mukkelde de knorkel 3 leo heeft een zoon bart hij bonodon geen flolyis 4 karel heeft een 9k bart geen rotre wasten slukte de knor 5 karel is een kei buster 6 karel is antwoord op de volgende vragen welke proposities een lezer maakt hangt 1 wat froekte de wast enerzijds af van zijn voorkennis en ander 2 hoe strabbelde de knorkel in de bars zijds van de nieuwe informatie de propo si van de wast tie karel is knap zal nog dienen aangevuld 3 wat is een bars te worden met bijkomende informatie ziet 4 wat mukkelde de knorkel hij er goed uit of is hij intelligent of bezit hij beide eigenschappen informatie die echter ervaren taalgebruikers lossen deze op niet logisch uit de proposities is af te leiden drachten op met de hulp van hun syntac wordt door de lezer afgewezen tisch semantisch bestand wast e is in deze tekst een zelfstandig naamwoord omdat het voorafgegaan wordt door het lidwoord referenties maken een froekte is een persoonsvorm omdat dit woord eindigt op de uitgang te in de tekst de knorkel en de wast kunnen en omdat het ook het tweede zinsdeel is geen inferenties worden gemaakt toch is het letterlijk begrijpen van een tekst houdt het mogelijk ook in die tekst relaties te leg in dat de kinderen de betekenis afleiden uit gen deze relaties zijn echter zichtbaar ze de informatie die veelal expliciet in de tekst worden re ferenties genoemd bol 1982 is terug te vinden bij begrijpend lezen gaat het echter om veel meer dan wat er letterlijk 1 in heel wat gevallen hebben referenties te in de tekst staat maken met verwijswor den persoonlijke mk 22e jaargang nummer 1 sepi Okt 1992 ar het geloof dan is het mogelijk dat dit voor aan op welke m oe ilijkheden de schrijver bepaalde mensen niet als fantasie wordt stuit als hij zijn bedoeling wil kenbaar aanzien maken aan anderen opdracht de bedoeling van de schrijver je wilt iemand uitnodigen voor je verjaa r dagsfeestje schrijf die brief aan je vriend of een volgende component is het afleiden je vriendin van de bed oe ling van de schrijver mcneil bespreek samen met de kinderen de brief 1984 een schrijver kan zijn bedoeling in jes en selecteer gezamenlijk het meest dui een bepaalde vorm van een tekst gieten delijke op de ter zake doende gegevens meestal worden een vij ftal patronen onder scheiden het spreekt vanzelf dat deze component met de vijf hoger vermelde patronen eer 1 de schrijver maakt je deelgenoot van der bedoeld is voor leerlingen van de derde zijn beleving ervaring graad van de basisschool het kan voor b v ik zal die inbraak

van 16 oktober sommige patronen ook in lagere klassen nooit meer vergeten b v schrijven en beoordelen van uitnodiging 2 het vraag antwoordpatroon gen en reclameteksten b v waarom besteden wij een pedagogische studiedag aan begrijpend lezen een inleidende vraag maakt de bedoe structuur of opbouw ling van de schrijver onmiddellijk duidt van een tekst lijkt a het informatiepatroon het zelf schrijven van teksten kan ook b v gebruiksaanwijzing bij de aeg gebruikt worden voor het leren inzien van vaatwasmachine de structuur van een verhaal ofwel de 4 het opinie argumentpatroon opbouw van een verhaal mcneil 1984 de schrijver wil zijn mening in een tekst dussel 1985 het schema dat kinderen het profi leren signaalwoorden zijn dan makkelijkst hanteren is de verhaalstructuur naar mijn mening ik denk dat in en die ziet er als volgt uit het algemeen geldt 5 het feitpatroon 1 begin de schrijver bewijst met observaties waar gaat je verhaal zich afspelen experimenten citaten uit onderzoekin hoe ziet die plaats er uit gen zijn conclusie of uitspraak wie is de held of de hoofdpersoon beschrijf die kinderen doorzien die patronen echter niet 2 episode meteen daarom wordt door sommige wat gebeurt er onderzoekers vooral aanhangers van de hoe voelt de hoofdpersoon zich als dit russische handelingspsychologie gesteld gebeurt dat kinderen de maatschappelijke functie wat wil de hoofdpersoon wat is hij van teksten moeten leren ervaren bol van plan wat doet hij werkelijk lezing luc diepenbeek 9 11 91 opert a consequenties de idee de kinderen gebruiksvorwerpen te wat gebeurt er als de hoofdpersoon laten onderzoeken deze te laten beschrij zijn plan uitvoeren en dan de teksten aan anderen te laten slaagt hij hierin of mislukt hij lezen hierdoor worden de kinderen eerst 4 reactie schrijver en dan voelen ze ook duidelijker wat leerde de hoofdpersoon hiervan sept okt 1992 nummer 1 22e jaargang mn r r kan natuurlijk als het in de context over een op deze wijze krijgen de kinderen inzicht in herder gaat die zijn schapen naar een de structuur van verhalen bij het voorlezen hogerliggend stuk weiland heeft gebracht proberen de luisteraars ook de structuur te omdat het aanhoudend regende vatten in andere contexten gebruiken wij meestal de laatste jaren wordt in de basisschool de figuurlijke betekenis voldoende verdiend ook wel het analyseschema voor een ver hebben om onbezorgd te leven de bedoe haal houthuys 1989 gebruikt de lezer ling van de schrijver maakt het gebruik van wordt gevraagd een antwoord te formuleren figuurlijke taal afhankelijk van de context op de volgende vragen waarin de uitspraak wordt gedaan 1 wie speelt een rol in het verhaal een eerste mogelijke werkwijze om dit let noteer de namen beschrijf het buiten terlijk en figuurlijk taalgebruik te leren onder portret uiterlijke kenmerken en het scheiden mc ginnis smith 1982 is de binnenportret gevoelens waarden volgende motieven van deze figuren 1 geef de leerlingen zinnen waarin de 2 wat gebeurt er in het verhaal zoek de figuurlijke taal wordt gebruikt en onder rode draad in het verhaal en bepaal streep de figuurlijke delen geef de hoe de hoofdpersoon tot een oplossing alternatieven voor iedere uitdrukking komt 2 laat de leerling tekeningen maken van 3 waar speelt het verhaal zich af letterlijke en figuurlijke uitdrukkingen 4 wanneer gebeurt dit verhaal bespreek die met de leerlingen 5 samenvatting waarover gaat dit ver 3 laat de leerlingen aan de hand van de haal omschrijf bondig het thema spreekwoorden de letterlijke betekenis spelen bespreek dit kinderen die met deze manier

van werken 4 lees een gedicht voor dat figuurlijke taal of met een van deze schema's vertrouwd bevat deel de tekst uit laat de leerling zijn geraakt zullen hun leesteksten aanvangen de figuurlijke taaldelen onderstrekelijker organiseren tot ze overeenkomen bespreek dit met de te verwachten sequentie weer een bewijs dat kinderen teksten refereren naar een tweede manier om figuurlijke taal te een innerlijk schema of model weer een ieren begrijpen is het construeren van zin bewijs dat leren begrijpend lezen gekoppeld met die menselijke kwaliteiten praten dro dient te worden aan leren stellen men lachen huilen transfereren in natuurlijke aspecten voorbeelden het autootje huilde van de pijn toen hij letterlijken figuurlijk op het gaspedaal duwde taalgebruik de mat zette haar haren rechttop toen moeder met de stofzuiger aankwam eveneens een moeilijke component voor de de wind spuwde tegen de ruiten van de kinderen is het zg figuurlijk taalgebruik het klas toen de meester met de vraagstuk vraagt van de kinderen erg veel abstractie ken begon vermogen omdat de letterlijke interpretatie van de woorden niet altijd opgaat opdracht hij heeft schaap es op het droge de onderstreepte gedeelten in de volgende zinnen zijn voorbeelden van figuurlijk taalgebruik om deze zin te begrijpen is het nodig dat gebruik vervang de niet onderstreepte ook de context duidelijk is de meeste zin gedeelten zodat de zin als letterlijk taalgebruik deren interpreteren zulke zinnen letterlijk dit gebruikgeïnterpreteerd moet worden mk 22e jaargang nummer 1 sept Okt 1992 de burgemeester werd in de bloemen stuur het geld direct gezet wil je het geld onmiddellijk sturen de schepenen stonden erop zou je het geld willen sturen de vrouw van de burgemeester wsia weet je dat ik nog geld van je krijg opgewonden je bent me nog vijfduizend frank schuldig een poosje later gja q de boef door de van dijk 1978 knieën een mogelijke werkwijze om deze compo in de schoolboeken wordt er veelal gewerkt nent te oefenen legt weer een verband met met het onderstreepte gedeelte en de leer de communicatieve situatie en met het lingen worden verzocht dit gedeelte te verschrift onderwijs voorbeeld vangen zodat kan worden nagegaan of ze de leerkracht legt een situatie uit je de figuurlijke betekenis vasten indien de moet iemand vragen het geld dat je uit hier voorgestelde procedure eveneens geleend hebt terug te betalen je kan wordt toegepast komt het accent ook nog dat kwaad of beleefd vragen degene te liggen op het interpreteren van de con die het geld geleend heeft is een meer text en dat bepaalt nu juist de betekenis dere een gelijke of een mindere de leerlingen schrijven de zinnen op expressief lezen van de zinnen stijl en retorica de luistera ars bespreken samen met de lezer de gemoedstoestand en de situ karakteristieke vormen van taalgebruik als atie stijl en retorica van dijk 1978 zijn niet zozeer terug te vinden in de schoolboeken nauw verwant met de stijl is de retorica bij van de lagere school retorica komt het echter aan op een doel stijl is de vorm van taalgebruik waarmee gerichte manipulatie van meningen en wen verschillende situaties op verschillende wijzen de reclame zit vol met retorica voor ze kunnen worden aangeduid voorbeelden den omdat u niet over een nacht ijs gaat hou nu toch eens eindelijk je bek koopt u een opel omega zou je a u b willen zwijgen n mens haalt meer uit het laatste hou je mond nieuws de factor gemoedstoestand het dyna elke dag 2 miljoen klanten dat moet je misch affectieve wordt hierdoor opgeroe verdienen pen er is ook een binding met het expres sief lezen omdat goed ex-

pressief lezen het volstaat met de leerlingen de reclame veronderstelt dat de lezer zich in de situatie boodschappen in kranten en tijdschrift en kan inleven en daarom moet ook de situatie door te nemen en te bespreken waarom begrepen worden adequaat taalgebruik deze teksten zo geformuleerd zijn dit kan stoelt op het communicatieve van de taal al best met leerlingen van het vijfde en zesde situatie kinderen moeten dan ook de kans de leerjaar van de lagere school zij vinden krijgen aan taalbeschouwing nadenken dat prettig en leren daardoor kritisch te over taal te doen staan tegenover de reclameteksten opdracht lees deze zinnen hardop en expliciteer de stellingname verschillende interpretaties wie is de spreker de aangesprokene hoe voelt de spreker de laatste component die we bespreken is ker zich de stellingname de leerlingen dienen een sept okt 1992 nummer 1 22e jaargang nit isrammmmsmrikmmmmamsmmmm oordeel te geven over de feiten en of over waarden en normenpatroon van de moeder de mening van de schrijver het is daarbij der en jackie indien de spelers ook nog van belang dat er argumenten in de tekst rekening houden met eigen ervaringen staan er is nog een factor waarmee rekening wordt het een echt creatief dramatisch spel ning dient gehouden nl de mening van de lezer zelf bij het lezen activeert de lezer een een kapotte fiets riep de moeder van schema en dit wordt tijdens en na het lezen jackie hoe kom je daar nu weer aan jij verder ingevuld nieuwe informatie wordt in hebt ook altijd iets mee het aanwezige schema ingepast maar het die stond bij het huisvuil in de dennen kan gin dat ook de lezer zijn schema moet straat zei jackie er lag nog veel meer veranderen de kracht van het lezen is dan mag ik hem in het schuurtje zetten dat het kan leiden tot aanpassing van het dat kan niet zei zijn moeder je weet schema het herzien van je eigen mening best dat zoiets niet gaat als je vader er nu waarden als je met je waardenschaal was k zie niet in wat je met dat vehikel rekening houdt ga je als lezer na of het gaat doen dat wordt niks volgende week gelezene al dan niet aanvaardbaar is kunnen wij hem bij het huisvuil zetten anders gezegd je gaat de tekst beoordelen 9k zal hem echt opknappen zei jackie je op zijn aanvaardbaarheid mag er zeker van zijn mcneil 1984 steunt zich hierbij op de theorie van piaget assimilatie accommodatie equilibrium door een tekst te lezen hoe een les begrijpend lezen neemt de lezer nieuwe informatie op in het beschikbare aanwezige schema assimila opbouwen tie het is echter ook mogelijk dat de binnenkomende informatie het schema niet vaststellingen aanvult maar wijzigt accommodatie stelling nemen kan op de volgende manier leerkrachten laten meestal te lange tek worden aangeleerd sten lezen en te veel vragen beantwoor zoek een tekst die op verschillende den de tijd om te onderwijzen strate manieren geïnterpreteerd kan worden gieen aanleren ontbreekt dan de leerkracht stelt een perspectief aan leerkrachten denken dat alle kinderen de orde en de leerlingen lezen de tekst al doende leren lezen dat ze vanzelf wel ze onderstrepen de argumenten die dit ontdekken hoe ze teksten moeten aan perspectief illustreren pakken daarna komt het volgende perspectief leerkrachten laten kinderen vaardighe aan de beurt weer de argumenten den toepassen zonder dat ze zelf weten onderstrepen hoe ze die moeten uitvoeren over gezamenlijk wordt de eindconclusie dracht van die strategieen naar de kin besproken deren toe is dan ook moeilijk leerkrachten denken dat het begrijpen opdracht van de tekst het doel is van de les de volgende

tekst kan vanuit twee per begrijpend lezen dit is eerder beperkt spectieven worden geïnterpreteerd vanuit leren betekent ook het geleerde wend het standpunt van de moeder en vanuit het baar kunnen gebruiken d w z de aan perspectief van jackie een speelt de moe geleerde strategie kunnen toepassen in der en een speelt de jongen argumenteer nieuwe situaties de beide standpunten volgens het door de leerkrachten beseffen te weinig dat ze spelers expliciet en impliciet afgeleide de kinderen oplossingsmethodes stra mn 22e jaargang nummer 1 sept okt 1992 te gien of manieren moeten aanleren een overkoepelende les begru om teksten aan te pakken pend lezen 1 mo tiva tie naar twee soorten lessen idassegesprek i v m het onderwerp begrijpend lezen een ervaring een actualiteit een thema wat emotioneel beleefd weid de kinderen dienen de mogelijkheid te krij mapping gen zelf een aantal vragen maken om de techniek van het begrijpend lezen te ieren de specifieke vaardighe 2 stillezen den dit gebeurt doelgericht in daartoe de leerlingen noteren of onderstrepen georganiseerde lessen de woorden en uitdrukkingen die ze niet om de aangeleerde strategieen toe te hebben begrepen passen dit kan ook in de lessen begrij de leerkracht leest het laatste deel van pend lezen maar het kan eveneens in de tekst zelf voor de lessen wereldoriëntatie aardrijkskun vlugge leerlingen mogen de onder de geschiedenis het is dus mogelijk streepte woorden opzoeken in het dat er vakoverschrijdend wordt gewerkt woordenboek een andere titel zoeken voor het verhaal het aanleren van strategieen a controle het begrijpen van de inhoud en de woordenschat voor het aanleren van strategieen kan het de onderstreepte woorden en uitdruk direct instruction model aarnoutse 1991 kingen worden door de leerlingen voor gehanteerd worden hoofdgedachte gesteld aan de klasgroep de andere van korte naar langere teksten leerlingen verklaren de woorden gebrui na een tijdje met overbodige gegevens ken in een context beelden de woor met te weinig gegevens den uit maken een tekening de het schoolteam zorgt voor een werkplan map wordt aangevuld de leerkracht stelt indien er blijkbaar 1 introduc tie geen moeilijkheden zijn een controle herhaling motivatie kenbaar maken van vraag het doel welke zelf geformuleerde vragen kunnen we al oplossen 2 instruc tie uitleg voordoen hardop denken vragen 4 behandelen van de tekstopdrachten stellen in het tweede en het derde leerjaar vraag na a inoefening vraag oplossen zelf doen onder begeleiding feedback de vraag lezen differentieren de leerlingen lossen de vraag schriftelijk 4 verwerking op klassikale bespreking van de antwoord zelf doen toepassen zelf corrigeren dif den wat waarom heb je dat geant ferentieren variëren woord waar vind je de argumenten in de tekst een goed antwoord komt op het bord vanaf het vierde leerjaar kan je met geleide sept okt 1992 nummer 1 22e jaargang nit lijk in aantal groeiende vragenreeksen wer zelfstandig over de inhoud van de tekst na ken te denken b v de tekst indelen in grote individueel en schriftelijk klassikale blokken alinea s zoeken waar het verhaal bespreking oplossingen op het bord een andere wending neemt intrige plot de partnerwerk en groepswerk kan worden juistheid van een bewering vergelijken met ingeschakeld communicatie de aangehaalde argumenten de bespreking de verbetering de eva 5 creatieve oordeelsvragen luatie is een essentieel onderdeel van de de leerlingen gaan de tekst vergelijken met les begrijpend lezen volgens het niveau hun eigen normen en waarden met hun van de leerlingen volgt de bespreking per-

soonlijke mening ofwel na elke vraag ofwel na een reeks 6 synthesevragen van vragen ofwel nadat alle vragen zijn hier wordt naar het centrale thema naar de opgelost hoofdgedachte gevraagd deze opdrachten gaan van het noteren van een nieuwe titel 5 wenken over het maken van een samenvatting al of differentiatie is mogelijk naar de moeilijk niet aangevuld met een persoonlijke heid van de vragen ontwikkelingspeil mening van de leerlingen of naar het aantal vragen tempo van de leerlingen in de meeste methoden komen naar ver een les begrijpend lezen kan worden houding de lexicologische en reproductieve gevolgd door het hardop lezen van de vragen erg veel voor aan de produktieve en tekst dit hoeft niet na elke stilleesles en de synthesevragen wordt minder aandacht het kan ook dat er slechts een stuk besteed de creatieve denk en oordeels wordt voorgelezen dat zich daar het vragen komen erg weinig aan de orde best toe leent kenmerken soorten vragen van de leesteksten schoolboeken kunnen aan de hand van de soorten vragen worden geanalyseerd vol de moeilijkheidsgraad van de gende lesvragen kunnen voorkomen tekst 1 lexicologische vragen zij vragen naar het begrijpen van woorden het begrijpen van de tekst is afhankelijk van en uitdrukkingen uit de tekst en kunnen de moeilijkheidsgraad van de tekst die meestal met een woord of een woordgroep wordt bepaald door de woord en zinsleng worden beantwoord te van de tekst het avi niveau maar ook 2 reproducerende vragen door de inhoud van de tekst thomas zij vragen naar een gedachte die in de tekst 1984 onderscheidt drie niveaus wordt uitgedrukt meestal dienen de leerlingen een zin uit de leestekst over te schrij 1 niveau van het zelfstandig lezen ven 99 van de woorden worden herkend a producerende vragen resultaat 9090 van de inhoudsvragen wor de leerlingen moeten de relaties tussen dencorrect opgelost twee tekstgedeelten ontdekken zonder dat 2 niveau van de instructie ze er hun eigen mening aan toevoegen 95 van de woorden worden herkend 4 creatieve denk vragen resultaat 75 van de inhoudsvragen war hierbij wordt aan de leerlingen gevraagd den juist opgelost met bijkomende instruc nit 22e jaargang nummer 1 sept okt 1992 tie kan dit aantal worden opgevoerd andere factoren 3 niveau van de frustratie de woordherkennig bedraagt 90 of min kinderen houden van teksten die iets der omdat de technische vaardigheid meer bevatten dan wat strikt noodzake onvold oe nde is en of er komen te veel lijk is relevante tekeningen en korte onbegrepen woorden in de tekst voor karakterbeschrijvingen van de hoofdper resu lt aat 50 of minder van de inhouds sonen worden als prettig ervaren vragen worden correct opgelost er werd onnatuurlijk en foutief taalgebruik werkt dus een verkeerde tekstkeuze gemaakt storend het is best dat voor de basis schoolleerlingen de leesteksten zoveel er zijn echter nog heel wat andere factoren mogelijk aansluiten bij de gewone die de leesbaarheid van een tekst beinvloe spreektaal den we baseren ons op het overzicht van spelfouten worden ook als een negatief peeters 1984 en vermelden nog de vol aspect ervaren gende aspecten de vermelde factoren kunnen het lezen van teksten moeilijker of makkelijker maken dat de structuur van het verhaal wil niet zeggen dat teksten en boeken alleen dan geschikt zijn voor kinderen wan het wordt voor de lezer pas boeiend als hij neer het verhaal lineair chronologisch ver het geheel van de tekst kan overzien dan teld wordt er geen flash backs in voorko weet hij wat er voorbij is en hij zet zich ook men er weinig personen een rol spelen de

in om het vervolg te voorspellen zo wordt hoofdpersoon iets ouder is dan de lezer hij verder gedreven geen enkele factor zal op zich een tekst of positieve elementen zijn het netjes chrono een boek onleesbaar of ongeschikt maken logisch verloop van het verhaal een een het gaat meestal om de samenhang van de voudige intrige niet te veel hoofdpersonen hoger vermelde factoren relevante illustraties als negatief worden ervaren flash backs verspringen van situatie beschrijvingen tus leesbegeleiding sen de sequenties van het verhaal wisse lend vert elperspectief auctoriale vertelvorm d w z de verteller bevindt zich buiten het hieronder volgen enkele mogelijkheden die gebeuren personate vertelvorm en ik vorm gebruikt kunnen worden enerzijds bij het door elkaar figuurlijk taalgebruik sommige onderwijzen van bepaalde deelstrategieen vormen van fijnzinnige humor en anderzijds als begeleiding van leerlingen die moeilijkheden hebben met begrijpend lezen de lezer en de leestekst kinderen lezen indien ze zelf mogen kie activiteiten voor het lezen zen bij voorkeur boeken over kinderen die even oud zijn of liever iets ouder zijn dan zij zelf dan zijn de personen voor hen ook 1 de mapping procedure een georgani herkenbaar en gaan ze zich met de hoofd seerd woordveld opbouwen zie boven persoon identificeren waardepatroon aanvankelijk neemt dit wel wat meer tijd in integreren teksten dienen ook aan te slui beslag dan verwacht wordt eens de leerlin ten bij de leef en belevingswereld van de gen aan deze procedure gewoon zijn kinderen geraakt verloopt het opbouwen van zo n sept okt 1992 nummer 1 22e jaargang mn schema vlot deze procedure heeft meer dukatieve vragen dan waarschijnlijk ook nut bij het maken van de leerkracht laat weer zinnen onderstre opstellen en verhandelingen zo is dit hele pen zj schrijft de vragen op het bord de maal geen tijdverlies maar kan er eerder leerlingen dienen het antwoord op de vraag onderwijswinst geboekt worden in de onderstreepte zinnen te omcirkelen de vragen zijn echter van die aard dat de 2 de woordbetekenis expliciteren met antwoorden op meerdere plaatsen te vin voorbeelden en tegenvoorbeelden in con den zijn na bespreking voeren de leerlin textverband duffelmeyer 1985 zie boven gen zelf de hele procedure uit het d oe l is woordbetekenis nu dat de leerlingen inzien dat de vraag en het antwoord betrekking hebben op meer 3 zelf vragen laten stellen die gericht zijn dan een zin op het actualiseren van de voorkennis en c on my own of creatieve vragen de motivatie mcneil 1984 de leerlingen krijgen een tekst de leer de leerlingen stellen vooraf zelf vragen kracht stelt een paar creatieve vragen de meer banend wordt dat vragen stellen leerlingen zoeken het antwoord al vlug en voorspellen aan de hand van de titel blijkt dat ze het antwoord niet expliciet in de mogelijke subtitels afbeeldingen tekst kunnen vinden het doel is dat de leerlingen inzien dat het antwoord op deze vragen dient gezocht in hun voorkennis activiteiten tijdens het lezen door vergelijking met hun normen of waar denschaal 1 laat de leerlingen voorstellingen maken anderson 1984 omtrent de mogelijke in deze procedure zijn het onderstrepen van gebeurtenissen in het verhaal na iedere ali zinnen het omcirkelen van het antwoord en nea worden een aantal vragen gesteld over het terugkijken of terugzoeken de belang de tekst rijkste aspecten de procedure wordt per wat is er gebeurd hoe komt dat fase ingeoeffend om het daarna de kinderen wat denk je dat er nu gaat gebeuren zonder hulp te laten uitv oeren kinderen op deze wijze wordt beg rijpend

lezen een moeten zichzelf dit soort vragen leren stel actief denkproces ook staat de zelfcontrole de resultaten van deze procedure zijn meestal in veel gevallen heel bemoedigend 2 een andere onderwijsstrategie die mogelijk biedt is de leerlingen vragen leren activiteiten na het lezen stellen hahn 1985 afhankelijk van de activiteiten voor en tijdsrichting vragen of reproductieve tijdens het lezen worden de activiteiten na het vragen lezen ingevuld de leerkracht laat die zinnen of zinsdelen 1 vooraf werden vragen gesteld er wordt onderstrepen waarover zij een vraag stelt nagegaan op welke wijze deze zijn de leerkracht schrijft de vragen op het beantwoord discussies bord de leerlingen omkringen het antwoord 2 er is een map opgebouwd wordt die in de onderstreepte zinnen het doel is dat aangevuld of gaan we de structuur ver de leerlingen inzien dat de vraag en het antwoorden discussies woord afkomstig zijn uit een en dezelfde zin of tekst de leerlingen krijgen daarna de na het lezen dienen om in een aantal waarde opdracht de procedure zelf uit te voeren ringsvragen beantwoord te worden bvb think and research vragen of probeer hoe zou jij je voelen als je een van de mn 22e jaargang nummer 1 sept okt 1992 hoofdpersonen was het is opvallend dat weggelaten woorden de leerlingen vullen er vanuit het waarderende standpunt weinig de ontbrekende woorden in na de invulles vragen worden gesteld aan het einde van is een bespreking en een vergelijking nood de lezing maar het lezen van teksten is niet zakelijk omdat er in vele gevallen meer goe zozeer bedoeld voor het beantwoorden van de oplossingen zijn het is mogelijk om met door buitenstaanders gestelde vragen het meerkeuzevragen zoek en invulprocedure is in de eerste plaats een middel tot com te werken en met de open vraagstelling communicatie opdracht invullen en zoekprocedure vul de ontbrekende woorden in onder evalueren streep onderaan de tekst het juiste woord in elke rij van begrijpend lezen de lente in huis als de eerste mooie dagen van de 1 1 om de beginsituatie vast te stellen laat je zijn aangeboden wordt het voor 2 de leerlingen een tekst met vragen toets een drukke tijd 3 moet de schoon zelfstandig oplossen neem hiervoor een maak 4 het hele huis van de 5 opdracht die je vorig schooljaar ook hebt tot de kelder 6 een extra beurt gegeven vergelijk de resultaten van je huidige klas met de resultaten van de klas van 1 arrestatie barst kathedraal lente vorig schooljaar klasgemiddelde vorig leuning schooljaar en klasgemiddelde van je huidige 2 hand heer moeder vader wereld klas maak van de resultaten van elke leer 3 altijd dan hier nooit zo lang een analyse 4 beginnen doen spreken vallen wachten 2 nadat je specifiek gewerkt hebt aan de 5 vork zak zegen zolder zus componenten van begrijpend lezen map 6 betekent krijgt vindt weet ziet ping vooraf vragen maken neem je op overgenomen uit de invultest en zoektest dezelfde wijze een andere toets af waarvoor van aarnoutse buitenhuis je ook een vergelijkingsbasis hebt met vorig schooljaar of vorige schooljaren vergelijk opdracht deze procedure nu weer het huidige resultaat met de resul vul de ontbrekende woorden in taten van de vorige jaren is het huidig klasgemiddelde relatief hoger in de wei zijn de resultaten van de individuele in de wei groeit gras gras is zacht en leerlingen verbeterd in functie van de in de wei kun je spelen componenten van begrijpend lezen lekker lui liggen van wie is wei de wei is van de 3 maak een analyse voor jezelf als leer de boer heeft het gras nodig kracht nat kunnen de kinderen nu beter gras is eten voor zijn dieren welke

componenten zijn nog voor verbetering vatbaar en paarden dit noemen we ringvatbaar om de wei staat een hek er is een sloot anders zou 4 een cloze toets maken neem een vee weg kunnen lopen tekst van ongeveer 350 woorden en laat elk overgenomen uit evalueren van begrijpend zevende woord weg zorg voor gelijke en lezen van staphorsius krom voldoe de schrijfruimte op de plaats van de sept okt 1992 nummer 1 22e jaargang mn 1 x4 4 toen we dit stukje uitprobeerden in een nennende onderwijsbegeleidingsdiensten doel aantal klassen veroorzaakte het gedeelte gericht aan het werk om de scholen om de wei staat een hek of er is een degelijke hulp te bieden over hoe proces sloot verwarring bij de leerlingen met een de eindtermen kunnen worden gehaald de hoger niveau van taalontwikkeling en bij gemeenschapsinspectie kan ook hier haar geofende lezers omdat zij niet verwachtten steentje bijdragen door die scholen in het dat er in dit geval een punt zou staan na veld op te sporen waar erg goede en min hek in ieder geval dient elke logische der goede resultaten worden gehaald de oplossing aanvaard te worden resultaten van de doorlichting en de oorzaken van het goed of minder goed presteren van de leerlingen worden door de inrichten en verder de besturen doorgespeeld aan de onderwijsbegeleidingsdiensten en ook aan de dienst voor onderwijsontwikkeling sedert vorig schooljaar is de dienst voor onderwijsontwikkeling samengesteld en zijn indien er op deze wijze wordt samengewerkt de gemeenschapsinspectie en de onderwijs tussen de dienst voor onderwijsontwikkeling begeleiding afzonderlijke diensten geworden ling de gemeenschapsinspectie en de de gemeenschapsinspectie heeft aan het onderwijsbegeleidingsdiensten ook al wer eind van vorig schooljaar een aantal scholen ken ze ieder autonoom op hun terrein dan doorgelicht waarbij het accent kwam te lig zit er toekomstmuziek in de kwaliteitsverbetering op begrijpend lezen door de onderwijs tering van ons onderwijs als dan nog de uit begeleidingsdienst van ovsg antwerpen gevers op basis van het werk van de dienst west werden pedagogische studiedagen voor onderwijsontwikkeling de gemeen georganiseerd over o a dit onderwerp1 schapsinspectie en de onderwijsbegeleidingsdiensten degelijke schoolboeken op de de scholen zitten echter met de grootste markt brengen mag verwacht worden dat problemen wat wordt van hen gevraagd ook de leerkrachten goed werk leveren wat dienen zij met en bij hun leerlingen te bereiken aan het eind van de basisschool constant gobien in de huidige leerplannen wordt niet zoveel kouter 79 aangegeven als het om begrijpend lezen 2811 leest mechelen gaat de dienst voor onderwijsontwikkeling zal hopelijk zo vlug mogelijk de eindtermen en de minimumdoelstellingen voor begrijpend lezen opstellen opdat de schoolteams tenminste zouden weten wat er van hen ver 1 als onderwijsbegeleider bij ovsg wacht mag worden de dienst voor onderwijssecretariaat van de steden en wijsontwikkeling zal o i tevens het belang gemeenten van de vlaamse gemeen van bepaalde vaardigheden dienen te verta schap in de regio antwerpen west heb ik len naar de lessenroosters kan het wel dat een brochure samengesteld die in de er gezien het belang dat wordt gehecht gemeentelijke scholen als leidraad heeft aan begrijpend lezen in onze scholen ten gediend voor de pedagogische studieda hoogste een les begrijpend lezen wordt gen van het schooljaar 1991 1992 voor gegeven per week in vele gevallen is dat de leerkrachten van het vierde tot en met slechts een les per twee

weken het zesde leerjaar die lezen als thema kozen dit artikel bevat fragmenten uit die eerst als het wat het produkt geformuleerde brochure leerde als doelstelling is vastgesteld kun men 22e jaargang nummer 1 sept okt 1992 bibliografie tussendoor aarnoutse c a j aspecten van begrijpend lezen in het vierde leerjaar van het gewoon lager onderwijs 1982 videobeurs anderson r c role of the reader s schema in comprehension learning op donderdag 24 september 1992 van and memory 1984 10 tot 17 u organiseert de vlaamse vereniging voor bibliotheek archief en leespsychologie 1982 documentatiewezen in samenwerking met de openbare bibliotheek mechelen van dellen p de witte schimmel van de een videobeurs in het cultureel centrum leesdidactiek 1986 antoon spinoy netwan mechelen doel is om op deze dag de bezoeker een overzicht van de tekstwetenschap te geven van het aanbod van interdisciplinaire inleiding 1978 matieve en andere video aangepast aan de belgische markt duffelmeyer f a teaching word mea de wdab heeft eveneens een brochure ning from an experience base 1985 samengesteld met gegevens van verschillende videoleveranciers o a adres dussel w leeswerk 1989 van geenen j van warhoven j inlichtingen w 4d werkgroep video begrijpend lezen 1986 beurs goudbloemstraat 10 12 2060 antwerpen tel 03 231 83 49 hahn a l teaching remedial students i to be strategie readers and better comprehenders 1985 houthuys e analyseschema voor een verhaal 1989 mc ginnis d j smith d e analyzing and treating reading problems 1982 mcneil j reading comprehension 1984 peeters h boekenlijst voor moeilijk lezenden 1984 staphorsius g krom r evalueren van begrijpend lezen 1987 thomas a leesspoor 1984 sept okt 1992 1 22e jaargang nit